

Niets nieuws onder de zon, in de strijd tegen de zon

Leilinde: nu in de mode, maar van oudsher een zeer praktische oplossing!

Lindenbomen of andere geslachten hebben van oudsher een snoeivorm voor een functie, zoals zonnewering of sierelement. Tegenwoordig kan de hoeveelheid advertenties met lei- en vormbomen op internet in uitgeprinte vorm met gemak een auto, nee, een bus bedelven! Mits in beperkte mate, is er niets mis mee om ze aan te planten. Doe er vooral uw opdrachtgever, de burger, een plezier mee, want die geniet van mooie snoeivormen hier en daar, op een pleintje of in een winkelcentrum.

Auteur: Jan P. Mauritz, VRT

Op uitdrukkelijk verzoek van de *beauty* van de NWST-redactie, in dit deel van het feuilleton één van de randvoorwaardelijke toepassingen van het sortiment. Zoals vrijwel allen onder u wel weten, is dat groen en/of bomen verschillende directe functies kunnen vervullen en vaak ook een aantal tegelijk, zoals kijkgroen, begeleiding van het weggengnet, schaamgroen, deel van de EHS, en noem maar op. Daarnaast vervult die groenvorm ook vaak een aantal andere functies. Bijzondere, kunstzinnige vormsnoei en 'natuurlijk zonnescherm' zijn daar slechts twee van. Ik zal deze bespreken en me daarnaast, om aan de verplichting van opperhoofd Hein te voldoen, zoveel mogelijk concentreren op één geslacht per deel van het feuilleton, ook nog bijzondere snoeivormen van het geslacht *Tilia*.

'Voor een uitgebreide sortimentbeschrijving van Tilia zie het eerder geschreven feuilleton van uw hofschrijver in Boomzorg 5 uit 2009!'

Dus een aantal species van *Tilia* in dit deel in het feuilleton die door menselijk ingrijpen een natuurlijke zonwering vormen om te voorkomen dat de felle zon het achtergelegen woonhuis te veel opwarmt. Ook kan het 'natuurlijk zonnescherm' dienen op een padenstructuur in een grote tuin of park te accentueren en tegelijkertijd de gebruikers van die structuren uit de zon te houden.

Niet nieuw dus die 3 tot 5-6 leilinden voor een oude boerderij, die heel vaak toch een soort kandelarsvorm hebben gekregen bij het snoeien. De uitgebogen gesteltakken die bij de leivorm horizontaal uit de stam steken en waar duidelijk etages zichtbaar zijn. Die etages starten op 2,20-2.40 meter zodat de voorjaars en najaars-winterzon onder de gesteltakken en kale gesteltakken onderdoor en tussendoor kan schijnen en de zomerzon door het dichte bladerdek geremd wordt. Een aantal lagen van 3 tot 5 is het meest voorkomen ook wat er heden ten dage door

tuincentra en boomkwekerijen wordt aangeboden. Af en toe zie je een partij bomen met meer lagen maar daarover straks meer.....

Dat het principe van de leilinde niet nieuw is weten de vakbroeders allemaal wel, als je vervolgens vraagt hoelang bestaat die nuttige toepassingen van de boom dan wel? Dan wordt het angstaanjagend stil om me heen.

'Een paar honderd jaar', roept dan een moedig strijder nadat in zijn geheugen een aantal bomen opdoemen voor een boerderij met jaartal 1806 op de gevel.

Historie

Een dappere gok, maar helaas niet goed, want ruim 2600 jaar geleden werden bomen óók al als zonnescherm toegepast in de stad Babylon of Babel, gelegen tussen twee rivieren, de Eufraat (in het huidige Irak) en Tigris (in Syrië). De Babyloniërs bouwden daar de stad en de welbekende toren van Babel. Het onderste deel

Binnen de Systematische indeling van het *Regnum vegetabile* – het Plantenrijk – behoort het geslacht *Tilia* tot de Orde van de *Malvales* en daarbinnen tot de familie van de *Tiliaceae*; de lindeachtigen. De familie omvat 37 tot 40 *genera* (= geslachten) met ongeveer 440 soorten die voornamelijk in de tropen voorkomen. Het geslacht *Tilia* bestaat uit ruim 150 species, verdeeld over 26 soorten, 5 hybride-soorten en 2 bijzondere, niet gevalideerde species. Het geslacht linde komt uitsluitend voor in de Gematigde Zône op het Noordelijk Halfrond.

De geslachtsnaam *Tilia* is afgeleid van het Griekse woord *tilos* wat 'vezel' betekent en refereert aan de bastvezels van de linde die gebruikt werden om matten, zakken, touw en schoeisel te vlechten. Lindebomen zijn er in vele soorten en variëteiten. Ze zijn door de eeuwen heen overal en nergens aangeplant en spelen een belangrijke rol in volksgeloof, mythen en sagen in Europa. Het geslacht *Tilia* staat bekend om zijn enorme regeneratievermogen. Het is echt ongelooflijk hoe deze boom herstelt van snoeiwerk, kandelaberen, scherm-, blok- of piramidevorm; vrijwel alle snoeivormen kan deze boom verdragen -tot verminking aan toe!- en toch komt de boom terug, loopt wéééér uit en verbaast mens en dier.

van de toren, zeg maar de begane grond, was de tempel van Mardoek, de belangrijkste god van Babyloniërs en vanaf de eerste etage had de toren ook een woon- en werkfunctie. De top van de toren en met name de bovenste etage was van groot strategisch militair belang als uitkijktoren voor de wachters van de stad. De toren heeft werkelijk bestaan als onderdeel van de vestingwerken van de stad, met een grondoppervlak van 91 x 91 m en 91 m hoog.

Rond 600 v. Chr. was Babylon op het toppunt van haar roem. Het was een indrukwekkende stad met enorme muren van 45 m hoog en meer dan 12 m breed. Koning *Nebukadnezar* regeerde in deze periode en hij was onder meer getrouwd met prinses *Amytes*. De koningin had heimwee naar de groene bergen van haar geboorteland. Om haar op te vrolijken en te laten wennen aan de stad liet de koning 'De hangende tuinen van Babylon' aanleggen. Deze tuinterrassen waren op de stadsmuren gebouwd en waterdicht bekleed met bitumen en lood. Daarop werd grond aangebracht waarin grote bomen werden geplant, samen met exotische heesters, varens, klimplanten en bloemen. Hier stonden ook parasol gevormde bomen en leibomen als zonneschermen, omdat de koninklijke familie niet door de zon verder gebruind wilde worden zoals een gewone arbeider of boer, want dat kon niet. 'Zo blank mogelijk' was het motto en dat is tot het begin van de 19de eeuw zo gebleven: 'Bleke gezichten en witte (gepoedere) neuzen, een wit gepoederde pruik op en dan, dan was je pas elite!'

Ook in de Chinese en Japanse culturen van ver vóór tot ver na het begin van de jaartelling worden bomen ingezet om de 'zon van de bolletjes af te houden'. Dit blijkt uit geschriften van de Shang-Dynastie van 1550 tot 1050 voor Chr. en de Qing-Dynastie van 1644 tot 1912 na Chr. Tijdens de verschillende Shogunnaten in Japan van 794 -1868 na Chr. waren er allerlei vormen van bomen en dus ook kunstzinnige en functionele makers aangeplant in de tuinen van de paleizen van de shoguns, de opperbevelhebbers van het Japanse leger. De keizer met familie en de hogere adel die deze shoguns voorbrachten waren ook als de dood om een bruine tint te krijgen door de zon, vandaar grote hoeden en lange gewaden, zonnewering voor de ramen en natuurlijke parasols, 'Niets nieuws onder de zon tegen de zon in 't land van de rijzende zon'.

'Terug!!! naar je verhaal JP, schreeuwt opperhoofd Hein. Je dwaalt weer eens giga af!'

Ook in Europa werden 'natuurlijke zonnewering' aangeplant om het leven eronder wat te veraangename, zoals de leibomen bij de paleizen in Engeland, Frankrijk, Duitsland en Italië. Napoleon liet bomen planten langs de *Napoleons banen* in veroverd Europa, zodat zijn legereenheden zich in de schaduw van deze bomen konden verplaatsen. 'Te voet ging dat in die tijd hé, en niks geen trucks, pantservoertuigen of helicopters. Nee, lopen met je wapen en je PSU op je rug en marcheren hé, niks lummelen en slenteren. Nee, de pas er goed in en dat dan de G... ganse dag lang. Dan was die schaduw wel een zegen hoor,

10 etage linden op Floriade.

Tilia scherm voor woonhuis.

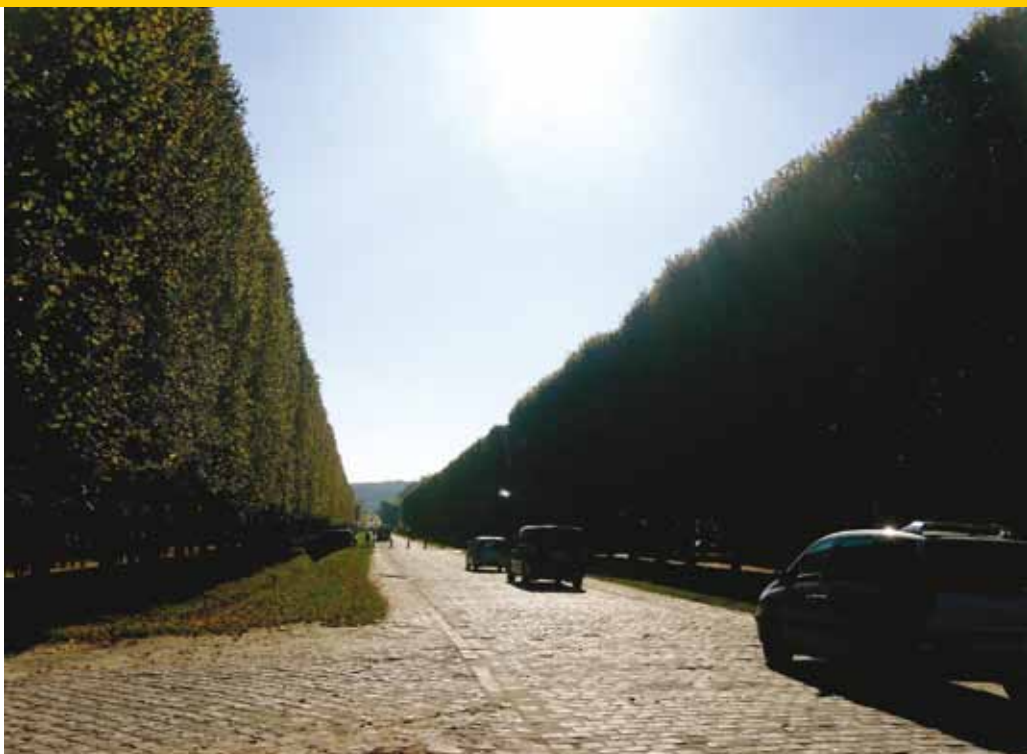
Etage-linde met bovenste bolgeknijpt.

geloof me maar!'

Een ander voorbeeld is de bomentoren in Lucca in Italië. Daar staan de bomen, *Quercus ilex* als parasols voor de stadswachters boven op de uitkijktoren.

Snoeivormen

Binnen het geslacht *Tilia* zijn bijna alle soorten en CV's bruikbaar om daar enige vorm van snoei aan uit te voeren. Vormsnoei noemen we dat en dat kan van vrij eenvoudig, recht toe recht aan, tot kunstzinnige spiralen en piramides, blokken en schermen, horizontaal en verticaal, met of zonder gadgets er aan toegevoegd, en noem maar op. Van oorsprong werd in de Nederlanden de wilde of Hollandse linde gebruikt, *Tilia x europaea*, of zoals toendertijd *Tilia x vulgaris* genaamd. De soortnaam *vulgaris* betekent gewoon of algemeen. Het kruisje tussen geslachts- en soortnaam verradt dat we hier een bastaard hebben, of te wel een kruising. De Hollandse linde is een zeer oude kruising van de twee belangrijkste Europese linden; *Tilia cordata* x *Tilia platyphyllos*. De kruising is in cultuur ontstaan, maar had voor hetzelfde geld in het samenvallend verspreidingsgebied van beide ouders kunnen plaatsvinden. Het worden in ieder geval Joppers van bomen, als je ze niet vormt of knot. Zomaar 35 meter hoog met een breed koepelvormige kroon. De stam splitst zich in de kroon in enkele zeer zware stamtakken (bomen op zich) met onregelmatig

Lindenallees bij paleis in Versailles.

afstaande hoofd of gesteltakken die de kroonopbouw verder vormgeven. Deze kroonvorm, als een kandelaar met 4 tot wel 10 takken en de hoofdspil wordt vervolgens geknot en dat is dan het winterbeeld van deze boom als zonnescherm voor het woonhuis of woongedeelte van de boerderij. De boom wordt echt zo door de mens gevormd en dan zijn er twee hoofdvarianten: het platte, joodse kandelaarmodel en het leimodel met horizontaal uitstaande takken in etages.

Het Joodse kandelaar model

Bij deze vorm zitten de takken vrijwel tegen over elkaar in een plat vlak aan de stam om zodoende een soort scherm te vormen. De zijtakken kunnen op verschillende hoogten geknot zijn of aan de bovenzijde vrijwel horizontaal zijn, waarbij de onderste gesteltakken erg lang zijn om de hoogte van de doorgaande spil te bereiken. Ook bestaat veelvuldig het beeld dat de gesteltakken ook weer zijtakken bezitten die ook weer geknot worden, waardoor het aantal knotten per boom sterk toeneemt tot 20-30 knotten per boom.

'Pfff, een hele klus hoor, elk jaar weer om de 5 bomen veur 't huus weer een knipbeurt te geven!'

Deze kroonvorm wordt veel toegepast bij herenhuizen of herenboerderijen waarbij er meerdere etages in het achterliggende woonhuis aanwezig zijn en er dus zonnewering voor meerdere ramen

of raampartijen gewenst is.

Een aantal bomen voor de gevel van 3, 5 of 7 duidt ook op de welstand van de bewoners die vanzelfsprekend ook in de gevelbreedte zichtbaar is. De lage standen van de voorjaars en de najaarszon kunnen onder en tussen de gesteltakken door de boerderij/woning in dringen en de winterzon kan vanwege de bladval de woning s'winters wat opwarmen. *'Er is dus duidelijk over nagedacht vrienden ,om deze snoeivorm toe te passen, en dan, zoals gezegd met name bij de woonsteden van (rijke) boeren en de landadel'.* De overige rijken der aarde; koningshuizen, adel, kooplieden, etc. toonden hun welstand en rijkdom door veredelde of exotische bomen of helemaal door import-coniferen te (laten) planten in de tuinen rondom het landhuis, kasteel of paleis. *Fagus sylvatica* 'Atropunicea' en *Sequoiadendron giganteum* zijn daar enkele voorbeelden van die je heden ten dag nog altijd kan bewonderen zoals in de landgoederenzones langs de kust en langs de Utrechtse Vecht, kastelen en paleizen van het Koninklijk Huis en adellijke kastelen zoals bij Middachten en Doorn.

'Terug!!! naar je verhaal JP, schreeuwt wederom opperhoofd Hein. Je dwaalt weer af!'

Het leimodel

Bij deze vorm zitten de zijtakken horizontaal vanuit de centrale stam geleid aan, in den beginne,

een houten of metalen constructie met spandraden of roeden, waar de tak met binddraad aan vast gebonden is. Na een aantal jaren kan de gehele constructie verwijderd worden en blijven de horizontale gesteltakken gewoon horizontaal uitstaan.

Dit model wordt vrijwel altijd aangetroffen bij boerderijen waar de tweede etage al in de dakconstructie zit, met vaak nog een klein raam in de nok van de gevel direct onder (het rietgedekte) dak. In de meeste gevallen bij de oudere bomen van dit model zijn er 2 of 3 etages op stam, zodat ook hier de voor- en najaarzon onder de kroon door de woning kan binnendringen. Ook hier toont het aantal bomen de welstand van de bewoner die de bomen geplant heeft. Dat kan al een paar generaties geleden zijn hoor, want de diktegroei van de boom wordt door de jaarlijkse snoeibeurt giga tegen gehouden. Dit vormmodel is ook bij nieuwbouw van boerderijen in het buitengebied maar ook zeker in elke Vinex-wijk te vinden. Hele constructies van steigerpijp met meerdere bomen aangebonden aan spandraden, maar dan niet als zonnescherm voor de woning maar als erfafscheiding langs de perceelgrenzen en of de zon nu wel of niet in de woning schijnt, maakt niet uit, voortuin en gevel op het noorden; maakt niet uit, als de bomen maar staan en liefst zoveel mogelijk bomen aan de draad. *'Iets met welstand van de bewoner of een verlengstuk van zijn jonge h....??'*

Dit boommodel is dus ook bij elk zichzelf respecterend tuincentrum in ruime mate voorhanden, tegen veelal afschuwelijk hoge prijzen. Ook op internet kan je honderden, zo niet duizenden, van deze bomen vinden die door een ieder, dus ook door *Jan Rap en zijn maatje* aangeboden worden. Wees daar voorzichtig mee, wat je op de plaatjes ziet, is vaak niet het product dat geleverd wordt en vooral de stammaat en het ingeknoopte rek van bamboestokken is bij menige transactie reden tot diepe droefheid.

'Er wordt wat afgekloot in die handel, onvoorstelbaar en vrijwel straffeloos. Dus kijk uit voor malafide Jopie of grijpgrage Henkie die gouden bomen beloven en rotzooi leveren!!!'

Daar tegenover staan de respectabele boomkwekers die dit zelfde product in de markt zetten en dan vaak met meerdere etages, 5 of 6 ook om snel resultaat te kunnen leveren voor de eindgebruiker. Het vraagt wel meer jaren kweek dus zijn deze beauty's wel duurder dan....!

Voor de Floriade 2012 in Venlo heeft uw schrijver een hele bijzondere partij leilinden kunnen

scoren. Op het themagebied *Education and Innovation* stonden 4 rijen leilinden als een oprijlaan geplant langs het central pad van dit themaveld. De bomen stonden als het ware 'voorgekweekt' (was niet zo !!) met 10 etages (!!) op de Koninklijke Boomkwekerijen Alphons van der Bom in Oudenbosch. Tien etages, nog nooit vertoond, en niet 2 of 3 bomen, maar 160 stuks. De helft van de soort *Tilia x europaea* en de andere helft *Tilia americana*. Wat een geweldige bomen in de maat 20-25 en 25-30 en wat hebben ze fotogeniek op de Floriade hun schoonheid getoond, geweldig. En waarde lezers van het feuilleton; de bomen staan er nog altijd te schitteren!!

Hollandse linde

Bij leibomen gaat het uiteindelijk om de zonwerende of beperkt licht doorlatende bladmassa aan de boom. Het blad van de *Tilia x europaea*, de Hollandse linde die het meest toegepast is, is 7-10 cm lang en breed, eirond met een scheefhartvormige bladschijf. De bladrand is gezaagd met korte gepunte tanden, dof glanzend diepgroen aan de bovenzijde en lichtgroen en vrijwel zonder beharing aan de onderzijde. De bloei vindt plaats in de tweede helft van juni, begin juli, met geelwitte bloempjes in lange, hangende tuilen. Het schutblad is 8 tot 11 cm lang met donzige beharing op de middenrib. Het gebruik van deze Hollandse linde is van oudsher massaal als laanboom, oprijlanen van buitenplaatsen, bij kastelen en in bosparken, op dorpsbrinken en stadsspleinen, op begraafplaatsen, bij kerken, boerderijen, havezaten, als grensbomen, gerechtsbomen, en dus ook als leiboom, als zonnewering. De boom heeft een zwaarwegend nadeel, namelijk luizen aantastingen en dus druipen van honingdauw. Op warme dagen 'regent' de plakkerige en zoete honingdauw uit deze bomen op de verharding, het meubilair, etc. Alles zit onder de plakkerige rotzooi, die eigenlijk alleen met warm water goed te verwijderen is. Honingdauw noemen we dat netjes, maar het is gewoon 'luizenstront', en niet anders! Bladluizen zuigen plantensappen uit de bladeren, maar verbruiken niet alle suikers en schijten een deel gewoon weer uit. Als de honingdauw er maar iets langer op blijft zitten komt een schimmelaantasting het feest compleet maken. Roetdauw noemen we dat, zwarte vlekken op de honingdauw en dus op je spullen. En die vlekken zijn ook nog eens moeilijk uit je kleren te verwijderen. 'Vandaar het toenemende gebruik van *Tilia platyphyllos*, de zomerlinde en in mindere mate de *Tilia cordata*, de winterlinde

voor hetzelfde doeleinde, maar dan in veel mindere mate het nare bij-effect van die Luizenstront. *'Je wordt er toch stapelgek en bloedchagrijnig van om, in een mooie zomer bijna wekelijks, die stront met warm water te moeten verwijderen dan wel met de HD-spuit je vrije zaterdag en zondag zwaar te verkloten (om die bende af te moeten spuiten van alles wat er onder de bomen groeit of staat.'*

Op een aantal locaties verspreid in Midden-Nederland kom je soms vergelijkbare vormbomen tegen van het geslacht *Aesculus*. De reden van de toepassing van dit geslacht, mogelijk vanwege de honigdauwperikelen, is bij uw schrijver niet bekend. Het hout is natuurlijk veel minder bestand tegen inrotting en dus risicvoller dan ... Misschien dat één van de lezers van dit feuilleton hier wat over kan vertellen. *'Ik hoor het graag'***

Vandaar dat er in de laatste decennia nogal wat andere lindensoorten gebruikt zijn als leivormen en daarna ook andere geslachten die de snoeischaar goed verdragen. Wat dacht u van *Tilia americana*, *Tilia x flavescens* en *Tilia mongolica*, die niet of nauwelijks druipen, *Carpinus betulus* en *Acer campestre*, maar ook *Liquidambar st.* 'Worplesdon', *Pyrus call.* 'Chanticleer' en *Parrotia persica*. En niet te vergeten *Populus*, *Fraxinus*, *Alnus* en *Salix*-makkers die op enige wijze gekandelaberd zijn. Ook fruit kwam beschikbaar voor gebruik in de openbare ruimte. Ook niets nieuws, wijzend op de fruitleibomen tegen muren van boerderijen en schuren en geleid langs muren bij buitenplaatsen en landhuizen. Voor elk wat wils! En dit betekent dus een groter toepassingsgebied, ook in de Openbare Ruimte. Bijzonder hierbij is dat de druipvrije *Tilia tomentosa* niet of nauwelijks in eniger lei vorm –woordgrap!- geknipt wordt. De boom is daar blijkbaar niet goed geschikt voor. *'Zou eigenlijk niet weten waarom niet, u wel?'****

Andere snoeivormen van linde zijn;

- Blokken
- Kerkkandelaar
- Piramiden/Kegels/Cilinders/Bollen
- Etages

Blokvorm

De blokvormen van linden zijn vaak toegepast langs de allees van paleizen, kastelen en buitenhuizen van de zeer welgestelden. Mooie voorbeelden daarvan zijn te zien bij de paleizen van Versailles en andere kastelen in Frankrijk en Duitsland zoals Herrenhausen bij Hannover. Doel en nut van deze bomen was - naast structuren

in de tuinen - ook het zonwerend effect, om te voorkomen dat er een *'teinte'* op het gelaat zou komen.

De blokvorm is in de boom gekweekt en vervolgens worden de bomen meerdere malen per jaar met een (electrische- of motor-) heggeschaar geknipt. In de genoemde landen en minder vaak in Nederland zelf zijn er talloze dorpen en steden waar blokvormlinden om het marktplein staan, als laanbeplantingen of langs promenades of waterkanten.

Kerkkandelaar

Dit model kenmerkt zich door op verschillende hoogten, aangepaste geknotte gesteltakken waardoor er een merkwaardige kroon ontstaat. De knotten kunnen ook halverwege de takken en aan het einde zitten en jaarlijkse snoei is noodzakelijk om deze vorm te behouden.

In Genève staan dit soort linden naast exemplaren van *Aesculus hippocastanum* en *Platanus orientalis* langs de boulevard van het Meer aldaar. Deze vorm wordt ook veel toegepast in de openbare ruimte, ook in Nederland. Je plant bomen van de 1ste grootte met een kroonvolume van de 2de of zelfs 3de grootte Met name Frankrijk, Zwitserland, Spanje en Italië staan vol met deze makkers. Mooie voorbeelden in Nederland staan in Nijmegen en Breda.

Piramide-, Kegel-, Cylinder- en Bolvormen

Al deze vormen worden van oudsher als sierornamenten in grote tuinen en parken toegepast. Naast het gebruik van *Carpinus*, *Taxus* en *Buxus* vormden deze elementen in verschillende vormen geknipt, en dan meerdere keren per jaar een knipbeurt *'de kers op de appelmoes'*. Bij *Tilia*, als hoofdpersoon in dit deel van het feuilleton werd en wordt nog altijd als eerste de centrale spil zo recht mogelijk doorgekweekt met daarop een takbezetting die wij vandaag aan de dag geveerd zouden noemen dus tot aan de wortelhals aan toe. Deze takken worden vervolgens heel kort gehouden in het gewenste model. En maar knippen en maar knippen om de vertakking optimaal te laten worden. Als je deze bomen in winterbeeld ziet zijn ze vrijwel ondoorzichtig vanwege de enorme hoeveelheden takjes en twijgjes. Bij vormbomen in de stedelijke gebieden en winkelcentra zag je dit fenomeen zo rond de negentiger jaren ontstaan. Het aanbod werd toen vrijwel uitsluitend in de markt gezet door de bekende Hans R. Blokzijl, directeur van Bomencentrum Nederland, gestart in Groenekan en al reeds heel lang residerend in Baarn, tegen Hilversum

Leivorm Joodse kandelaar.

aan. Deze zeer bijzondere species, trendsetter en optimaal creatieve, heldere en zakelijke geest, eigenschappen die slechts sporadisch voorkomen bij boomkwekers, zette naast een mooi regulier bomensortiment ook de vormbomen op de kaart. Overall in Nederland en in België zijn wel bomen te zien, in allerlei snoei en leivormen, die deze bijzondere boomkwekerij in het midden des lands heeft voortgebracht. 'Als boombeheerder telde je eigenlijk helemaal niet mee als je geen vormbomen toepaste in je beheergebied, een soort lulletje rozenwater werd je dan !'

Mooie voorbeelden van deze vormbomen zijn o.a. te zien in Hilversum, Doorn, Amsterdam, Utrecht en eigenlijk waar niet! Ook deze vormen zijn mogelijk door o.a. *Carpinus* en *Parrotia* te gebruiken als uitgangsmateriaal.

Ja ook *Parrotia* is heel goed te vormen in wat dan ook en verdraagt geweldig snoei en knipwerk. Bij voorkeur de CV 'Vanessa' gebruiken. Een selectie met een meer doorgaande 'central leader' en een meer regelmatig vertakte kroon uit 1975 en weer een boom uit het selectiewerk van Ome Piet, die botanische kanjer uit Oudenbosch. Vanessa is vernoemd naar de middelgrote dagvlinder Vanessa atalanta, vanwege de gekleurde bladrand en.. *'Niet naar Vanessa, de dame met die 'bos hout' voor de deur!'*

Kegels en cilinders worden vandaag aan de dag veelvuldig toegepast in met name winkelcentra

met weinig ruimte voor bomen maar tot onderaan vertakte makkers en dan cilindrisch of kegelvormig geknipt tot 4- 6 meter hoogte geeft dan toch een fraai groen beeld in winkelstraat die anders dan toch snel zo'n winkelriool zou worden waar kraak nog smaak te beleven valt. Toch leveren deze vormbomen een fraai beeld en is toch zeker te verkiezen boven allerlei species van mijn zo 'geliefde' familie der *Rosaceae*en. Zoals u weet kunnen de daarin verenigde geslachten, met uitzonderingen daargelaten, uitermate slecht tegen een standplaats in verhardingen en andere bedreigingen van de grote stad.

Etages

Op een aantal locaties met name onder de rivieren zijn bijzondere linden op significante plekken in t midden van stad of dorp geplant en soms ook tussen een aantal kleine dorpen in. Deze zgn. Geloofsbomen worden in etages gesnoeid en altijd 3 etages verwijzend naar de Almachtige als bovenste meestal ronde bol geknipt of als platte cirkel, de middelste en grotere schijf verwijst naar het gezag, overheden en de kerk en de derde en grootste onderste takkenschijf is het gewone volk. De bomen worden soms ook wel Gerechtsbomen genoemd omdat de openbare zittingen van de rechterlijke macht vaak centraal in de woongemeenschap gehouden werden, dus onder die boom. De bovenste etage is dan vervol-

Links Acer campestre blokvorm, rechts Carpinus Betulus leivorm.

Mercedes-bomen.

gens de rechter, de middelste is de aanklager en de advocaten en de onderste laag wederom het volk of gepeupel.

De lezers onder u die al lang dit feuilleton volgen en een enkele uitspraak hier en daar van mij kunnen herinneren, kunnen wel raden welke versie uw schrijver het meeste aanspreekt. 'Juist ja, de laatste versie, vrienden. Schorem en geboefte

konden dan, na de uitspraak van de rechter, direct aan de onderste takken van de boom opgeknoopt worden en dat ruimt direct aardig op!' Mogelijk dat minister van Justitie de heer Ivo Opstelten dit deel van het feuilleton ook onder ogen krijgt en?

Fraaie exemplaren van deze etagelinden staan in Westerlo, Groenningen, bij het Muiderslot en op de Floriade 2012 in Venlo, door uw schrijver geselecteerd en laten planten in het rariteitenbos. De boom in Nuenen is helaas vanaf de 1ste etage niet meer aanwezig. Nog altijd een zeer imposante verschijning maar niet meer dan dat.

Afsluitend

De boombeheerders onder u kunnen smullen van het aanbod. Begonnen met die Blokzijl is er tegenwoordig geen enkele zichzelf respecterende boomkweker die geen leibomen in het sortiment heeft. Dus heeft u een plek die vanwege de steinigheid van het maaiveld en gebouwen als haren op een hond, er is altijd wel een plekje voor een vormboom, al is het een als een naald opgesnoeide linde of Er kan dus wat geplant worden en dan 'niet direct gaan lopen janken en piepen dat het snoeionderhoud zo duur is, gel..!!' Je zet er geen 5000 van neer hè, zo op een klein pleintje of iets te groot uitgevallen hoek van een kruispunt in de wandelpassage van een winkelcentrum. Gewoon doen zo'n boom planten en u zal er van genieten net zoals de bewoners van de stad of dorp, uw opdrachtgevers !!

Een laatste toepassing van snoeivormen wil ik u absoluut niet onthouden. Tijdens een bezoek dit voorjaar aan de grootste boomkweker van Europa, Bruns Pflanzen GmbH in Bad Zwischenahn zag uw schrijver in een van de vele Baumkwartieren of zoals wij zeggen kwekerijpercelen het volgende. De ster, het logo van Mercedes Benz, in een vormboom en in dit geval een *Carpinus betulus*. Opdrachtgever voor de firma was een zogenaamde Niederlassung, een vestiging van het Mercedes -moederbedrijf in een Bundesland waar de Mercedes -garages vervolgens weer onder vallen. Deze Niederlassung had 65 garages en in 2015 zou bij elke garage zo'n boomlogo geplant gaan worden. Schitterend mooi en heel bijzonder, zeker als u weet dat uw schrijver ook dagelijks met heel veel plezier in een Mercedes C AMG station stapt om van A naar B te komen.

Het plantseizoen staat weer voor de deur. Ga kijken bij die boomkwekers geachte dames en heren boombeheerders. Ga kijken wat u koopt en wissel kennis en ervaringen uit met die boomkweker. Daar worden beide kanten beter van. Maak er tijd voor want weet 'Kan niet en Lukt niet liggen allebei op 't kerkhof!'

Het ga u goed!

Groet

J.A.P.

** 'Uw schrijver vraagt uw hulp in bij het beantwoorden van enkele onduidelijk hiaten in zijn eigen brein, dus als u het weet graag een reactie naar de redactie van NWST. Bij voorbaat enige dank!'

DGA Mauritz Adviseurs & Taxateurs BV

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-4973